

TÜRKİYE VE DENİZLİ'DE EV TEKSTİLLERİNE GENEL BİR BAKIŞ

Güngör DURUR

Pamukkale Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Tekstil Mühendisliği Bölümü

Ozan PARER

Pamukkale Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Tekstil Mühendisliği AnaBilim Dalı

ÖZET

Bu makalede; tekstil ve kısmen hazır giyim ürünlerinin alt ürün dallarından biri olan ev tekstili incelenmiştir. Ev tekstillerine yönelik yeni tanımlama ve sınıflandırma yaklaşımları oluşturmak mümkündür ve bu çalışmada yeni bir yaklaşım oluşturulmuştur. Çalışmada aynı zamanda; ev tekstillerinin ülke modeli olarak Türkiye'de, şehir modeli olarak da Denizli'de 2000-2009 yılları arasındaki ticaret performansı hakkında değerlendirmelerde bulunulmuştur. Yapılan bu değerlendirmeler sonucu ihracatı açısından ev tekstillerinin Denizli için büyük bir öneme sahip olduğu, ev tekstili ürünleri ihracatı açısından da Denizli'nin Türkiye için önem taşıdığı tespit edilmiştir. Denizli ili ihracatında ev tekstili ürünleri bazında öne çıkan ürün çeşitlerinin; bornoz-sabahlıklar, havlular ve çarşaf-nevresimler olduğu görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Ev Tekstilleri, Ev Tekstillerinin Sınıflandırılması, Denizli, İhracat, İthalat

A GENERAL OVERVIEW OF HOME TEXTILES IN DENİZLİ AND TURKEY

ABSTRACT

In this article; home textile, which is the one of the underneath product branch of textile and apparel products, has been investigated. It is possible to compose new definition and classification approaches about home textiles and in this study a new approach has been composed. At the same time, evaluations have been made about home textiles' trade performance in years between 2000-2009 in Turkey as a country model and in Denizli as a city model in the study. As a result of these evaluations, it has been determined that home textiles have a huge importance for Denizli at exportation and Denizli is important for Turkey at home textiles exportation. It has been seen that; product ranges which are important for home textiles exportation in Denizli are bathrobe-dressing gowns, towels and bed sheets-quilt covers.

Keywords: Home Textiles, Classification of Home Textiles, Denizli, Exportation, Importation

1. GİRİŞ

Ev tekstilleri ile ilgili araştırmacıların farklı tanımlamaları ve bakış açıları mevcut olmakla birlikte en basit şekliyle ev tekstilleri; “ev içerisindeki ihtiyaçları karşılamak amacıyla kullanılan tekstil ürünleri” olarak tanımlanabilir [1]. Bir diğer tanımlamaya göre; “ev tekstil ürünleri yaşadığımız mekanları giydirmek için kullanılan tekstilden yapılan eşyalardır. Genel anlamda ev tekstilleri terimi; yataklar, oda ve duş perdeleri, döşemelik kumaşlar, halı, perde, battaniye, havlu, bornoz, masa örtüsü, battaniye, tuvalet ve mutfak bezleri, temizlik bezleri, yorgan, yastık, puf, minderleri kapsayan çok geniş bir tekstil grubu ürünlerini adlandırmakta kullanılmaktadır” [2]. Daha kapsamlı bir tanımlama yapılacak olur ise ev tekstil ürünleri, “yaşadığımız yer ve mekanlar ile bu yerdeki eşyalarda kullandığımız, evlerimiz ve yaşadığımız yerleri donatan, döşeyen, yaşanabilir hale getirip güzelleştiren ürünlerdir” [3]. Ev tekstilleri hakkında yapılabilecek en kapsamlı tanım ise şu olacaktır: Ev tekstilleri; insan ve mekan faktörlerini esas alarak insanların oturma ve yaşam mekanlarında bulunan ve/veya kullanılan, insan, mekan ve mekan ortamı üzerinde doğrudan veya dolaylı yoldan etkilere sahip, tekstil ve kısmen giyim ürünlerini kapsayan bir tekstil ve giyim alt ürün dalıdır.

2. EV TEKSTİLLERİNİN SINIFLANDIRILMASI

Ev tekstillerinin kullanım alanları ve fonksiyonları gözetilerek detaylı bir sınıflandırma yapılması istenirse, ortaya çıkacak ürün grupları şu şekilde sıralanabilir:

- Yatak Ürünleri; Yataklar (Yatak Yüzleri), Şilteler, Alezler, Yatak Çarşafı, Nevresimler, Yatak Yastıkları, Yatak Yastığı Kılıfları, Pikeler, Yorganlar, Yatak Örtüleri, Yatak Farbelaları, Cibinlikler,
- Pencere Ürünleri; Perdeler, Perde Farbelaları, Tüller, Storlar,
- Yer Kaplama (Döşeme) Ürünleri; Halılar, Kilimler, Paspaslar,
- Ev Tekstili-Giyimi; Bornozlar, Sabahlıklar, Robdöşambırlar,
- Dantelalar, Gipürler, Fistolar,
- Banyo Ürünleri; Banyo Örtüleri, Duş Perdeleri,
- Duvar Ürünleri; Duvar Halıları, Duvar Kaplamaları,
- Oturma Grubu Ürünleri; Minderler, Oturma Grubu Yastıkları,
- Battaniler, Elektrikli Battaniler,
- Diz Battanileri, Diz-Ayak Örtüleri,
- Döşemelikler, Yastık Kılıfları,
- Temizlik Bezleri,
- Diğer Mutfak Bezleri (Bulaşık Bezleri),
- Havlular,
- Lambaların Kaplandığı Tekstil Ürünleri,
- Masa Örtüleri,
- Peçeteler,
- Uyku Tulumları [1-8].

Bu geleneksel sınıflandırma yöntemi geliştirilmek istenirse ve ev tekstilleri üzerine yapılan en kapsamlı tanımlama dikkate alınacak olursa Şekil 1'de görüldüğü üzere bir sınıflandırma yaklaşımında bulunmak mümkündür.

Şekil 1: Ev Tekstillerinin Sınıflandırılması Üzerine Yeni Bir Yaklaşım

İnsanla doğrudan ilişkili ev tekstilleri; insan teni ile doğrudan temas halinde olan ev tekstili ürünlerini ifade etmektedir.

İnsanla dolaylı yoldan ilişkili ev tekstilleri; insan teni ile doğrudan temas halinde olmayan, ten ile arasında başka tekstil/tekstil dışı yüzeylerin bulunduğu ev tekstili ürünlerini ifade etmektedir. Ancak bu ürünler, insanın bulunduğu ortam şartları, dolayısıyla da insan ergonomisi ve/veya konforu üzerinde etkilere sahiptir.

Örneğin; kişi yatağa yattığında yatak çarşafı tene doğrudan temas etmekteyken yatağın kendisi (yatak yüzü) temas etmemektedir. Yatak yüzü kumaşının insan ergonomisi ve konforu üzerinde etkilere sahip olduğunu da söylemek mümkündür. Bunlara göre yatak çarşafı insanla doğrudan ilişkili bir ev tekstili ürünü iken yatak (yatak yüzü) dolaylı yoldan ilişkili bir ev tekstili ürünüdür.

Mekanla doğrudan ilişkili ev tekstilleri; giyim ürünü olarak değil, yalnızca mekanlarda kullanılmak üzere tasarlanan ve mekana ilk bakışta görülebilen, böylelikle mekanların fonksiyonelliğini ve görselliğini etkileyen ev tekstili ürünlerini ifade etmektedir.

Mekanla dolaylı yoldan ilişkili ev tekstilleri; mekanlarda bulunan ancak mekana ilk bakışta fark edilmeyen (arada başka tekstil/tekstil dışı yüzeylerin olduğu), dolayısıyla mekanlara görsellik yönünde yaptıkları etkinin ikinci planda yer aldığı ev tekstili ürünlerini ifade etmektedir.

Örneğin; bir yatak odasında yatak örtüsü, örtünün altında kalan yatak ve ürünlerinin temiz kalmasını sağlaması yönüyle mekanın fonksiyonelliğini, odaya ilk bakışta görülmesi itibarıyla de görselliğini doğrudan etkilemekteyken örtünün altındaki ürünler (yatak yüzü, alez, yatak çarşafı, yastığı, yastık kılıfı) ilk bakışta fark edilmemekte, temel işlevi yatağı ve bu ürünleri örtmek olan örtü katmanı aradan kalktığında görülmekte, dolayısıyla bu ürünler mekanın görselliğini dolaylı yoldan etkilemektedir.

Bütün bunlara göre yatak örtüsü mekanla doğrudan ilişkili bir ev tekstili ürünü iken yatak (yatak yüzü), alez, yatak çarşafı, yastığı, yatak yastığı kılıfı gibi ürünler mekanla dolaylı yoldan ilişkili ev tekstili ürünleridir.

Bu sınıflandırma yaklaşımına göre verilen örnekler genişletilmek istenirse, ilgili sınıflandırma başlıklarıyla ev tekstili ürünlerini Tablo 1'deki gibi eşleştirmek ve ev tekstili ürünleri için yeni sınıflar oluşturmak mümkündür. Ev tekstili ürünlerinin kişisel tercihlerle temel işlevleri dışında kullanılabilir olması bu tarz bir yaklaşımla

sınıflandırma yapmayı güçleştiriyor olsa da, ürünlerin temel işlevleri dikkate alınmış ve sınıflandırma bu işlevler doğrultusunda yapılmıştır. Örneğin; günlük hayatta yorgan ve battaniyeler, nevresim olmadan da kullanılabilir ve bu ürünler bu haliyle insanla doğrudan ilişkili ev tekstili ürünleri sınıfında yer alıyor gibi görünebilir. Ancak nevresimin temel işlevi, yorgan ve battaniyeler için kılıf görevi görmektir ve işlevine uygun olarak nevresimli kullanımı ile bu ürünler insanla dolaylı yoldan ilişkili ev tekstili ürünleridir. Bu gibi ürünler için Tablo 1'de ek açıklamalar yapılmıştır.

Tablo 1: Yeni Sınıflandırma Yaklaşımına Göre Ev Tekstili Ürün Grupları

EV TEKSTİLLERİ			
İNSAN FAKTÖRÜ ESASLI ÜRÜN GRUPLARI		MEKAN FAKTÖRÜ ESASLI ÜRÜN GRUPLARI	
İnsanla Doğrudan İlişkiler	İnsanla Dolaylı Yoldan İlişkiler	Mekanla Doğrudan İlişkiler	Mekanla Dolaylı Yoldan İlişkiler
-Yatak Çarşafı -Nevresimler -Yatak Yastığı Kılıfları -Pikeler -Bornozlar -Sabahlıklar -Robdöşambırlar -Diz Battaniyeleri -Diz-Ayak Örtüleri -Döşemelikler -Yastık Kılıfları (Oturma Grubu için) -Havlular -Masa Örtüleri -Peçeteler -Uyku Tulumları	-Yataklar (Yatak Yüzleri) -Şilteler -Alezler -Yatak Yastıkları (Yastık Dolgusu ve Yüzü) -Yorganlar (Nevresimli kullanım) -Cibinlikler -Perdeler -Tüller -Storlar -Halılar -Kilimler -Paspaslar -Duvar Halıları -Duvar Kaplamaları -Minderler (Minder Dolgusu) -Oturma Grubu Yastıkları (Yastık Dolgusu) -Battaniyeler (Nevresimli kullanım) -Elektrikli Battaniyeler -Lambaların Kaplandığı Tekstil Ürünleri	-Nevresimler -Pikeler -Yatak Örtüleri -Yatak Farbelaları -Cibinlikler -Perdeler -Perde Farbelaları -Tüller -Storlar -Halılar -Kilimler -Paspaslar -Dantelalar -Gipürler -Fistolar -Banyo Örtüleri -Duş Perdeleri -Duvar Halıları -Duvar Kaplamaları -Döşemelikler -Yastık Kılıfları (Oturma Grubu için) -Lambaların Kaplandığı Tekstil Ürünleri -Masa Örtüleri -Peçeteler	-Yataklar (Yatak Yüzleri) -Şilteler -Alezler -Yatak Çarşafı -Yatak Yastıkları (Yastık Dolgusu ve Yüzü) -Yatak Yastığı Kılıfları -Yorganlar (Nevresimli kullanım) -Minderler (Minder Dolgusu) -Oturma Grubu Yastıkları (Yastık Dolgusu) -Battaniyeler (Nevresimli kullanım) -Elektrikli Battaniyeler -Temizlik Bezleri -Diğer Mutfak Bezleri (Bulaşık Bezleri) -Havlular

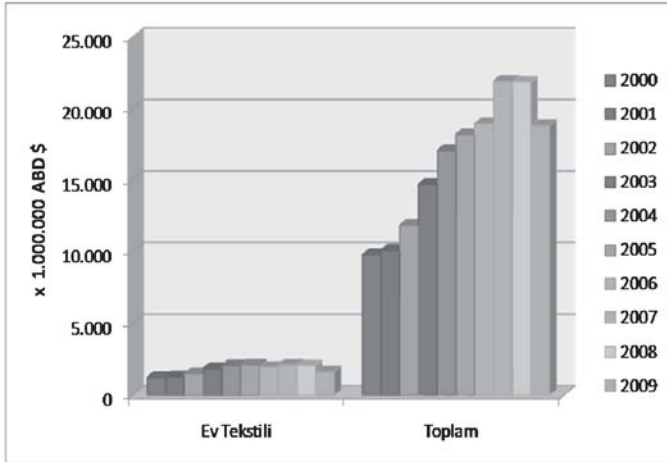
Ev tekstili ürünlerinde yeni teknolojilerin kullanıldığı ve özel tasarımların uygulandığı, böylelikle ürünlerin performanslarının artırıldığı çalışmalar yapılmaktadır. Isı yönetimine sahip perdeler, kir tutmayan döşemelikler, anti-bakteriyel ve güzel kokulu yatak çarşaf ve örtüleri, elektromanyetik alandan koruyucu yataklar, daha hafif ve konforlu yorgan ve yastıklar [1], ısı ve/veya nem konforuna sahip döşemelikler, yataklar, yorganlar ve çarşaf-nevresimler, bahsedilen çalışmalara birer ürün örneği teşkil etmektedir.

3. TÜRKİYE'DE EV TEKSTİLLERİNİN DURUMU

Tekstil ve hazır giyim üretim ve ihracatında dünyada önemli bir yeri olan Türkiye'de son on yıllık süreçte, 2009 yılı hariç, toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatı ekonomik bazda, yıllara göre, Şekil 2'de de görüldüğü üzere, sürekli artmıştır. Bu artış özellikle 2004 yılına kadar çok hızlı bir şekilde gerçekleşmiş, 2004'ten 2007'ye kadar ise ihracat miktarı hızı kesilerek artmaya devam etmiştir.

Bu dönemde ihracatın hızının kesilmesi, 2002-2003 döneminde Türkiye tekstil ve hazır giyim sektörlerinde baş gösteren sektörel bir krizin etkileri ile açıklanabilir. 2007 yılında yaptığı sıçrama ile 10 yıllık dönemin en büyük ihracat değerlerine ulaşan Türkiye tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatı, 2008'de de bu konumunu korumuştur. Ancak 2009'da küresel bir krizin ortaya çıkması ve dünya ekonomi dengelerinin değişmesi birçok ülkeyi olduğu gibi Türkiye'yi ve Türk tekstil ve hazır giyim ihracatını büyük ölçüde etkilemiştir. Yaşanan sektörel krizin yarattığı birikim ile küresel krizin etkilerinin birleşmesi sonucu ihracat değeri 2009'da önemli seviyede düşüş yaşamış ve bir önceki yıl seviyesine dahi ulaşamamıştır.

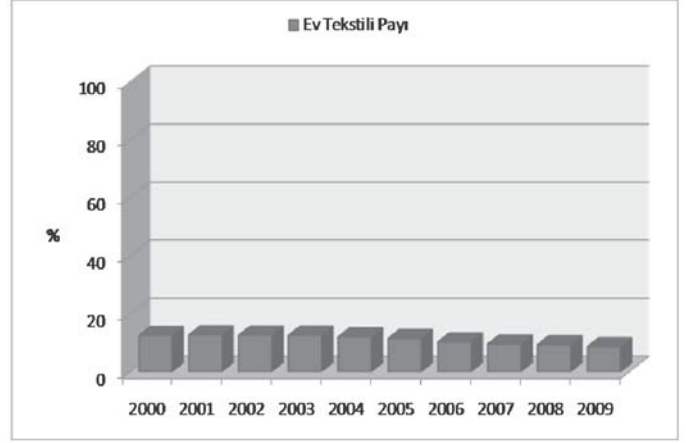
Türkiye ev tekstili ihracatını da gösteren aynı şekil incelendiğinde; 2000-2003 dönemi için ev tekstili ihracatı değerlerinin toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatı değerlerine paralel bir seyir izlediğini ve ev tekstili ihracatının hızla arttığını söylemek mümkündür. 2004-2008 dönemi ev tekstili ihracatının durakladığı bir dönem olmuş, 2009'da ise ihracat değeri, 2003'ten beri en düşük seviyesini görmüştür.

Şekil 2: Türkiye'nin Ev Tekstili İle Toplam Tekstil Ve Konfeksiyon İhracatı (\$: ABD Doları) [9, 10]

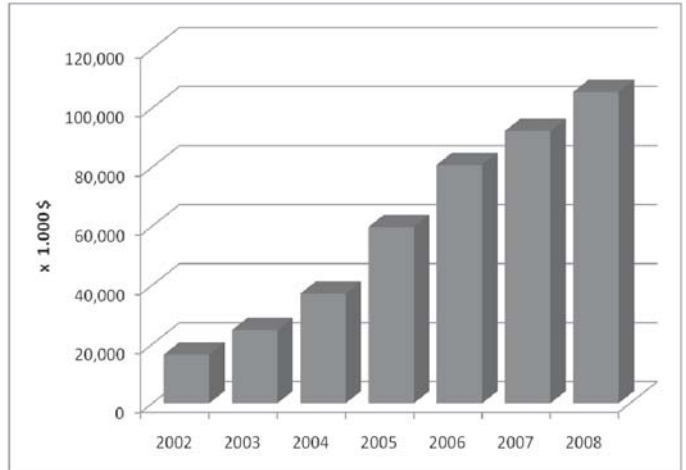
Ekonomik açıdan Türkiye ev tekstili ürünleri ihracatının toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatı içerisindeki payını gösteren Şekil 3 incelendiğinde; ev tekstili ihracatının toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatı içinde, yıllara göre, % 8,5 ile % 13 arasında değişen paylara sahip olduğu ve bu payın 2000-2003 döneminde sabit kalırken 2004'ten 2009'a kadar, küçük oranlarda olmakla birlikte, sürekli azaldığı görülmektedir. Bu durumun nedeni, Şekil 2'nin değerlendirmelerinde bahsedildiği üzere; ev tekstili ile toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracat grafiklerinin 2000-2003 döneminde yaklaşık olarak aynı eğimlerle (birbirlerine paralel olarak) artıyor olması, 2004-2008 döneminde ise ev tekstili ürünleri ihracatının bir duraklama dönemine

girmesine karşın toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatının yavaşlayarak da olsa artmaya devam etmesidir. 2009'da ev tekstili ürünlerinin bütün tekstil ve konfeksiyon ürünleri içindeki ihracat payı, 10 yıllık süreçteki en düşük değerini görmüştür.

Şekil 3: Ev Tekstili İhracatının Türkiye'nin Tekstil Ve Konfeksiyon İhracatındaki Payı [9, 10]

Türkiye'de ekonomik bazda ev tekstili ithalatının 2002-2008 yıl aralığını gösteren Şekil 4'e bakıldığında; 2002'de oldukça düşük olan ithalat rakamlarının 2006'ya kadar hızlı bir şekilde, 2006 ile birlikte ise yavaşlayarak ancak sürekli arttığı görülmektedir.

Şekil 4: Türkiye'nin Ev Tekstili İthalatı (\$: ABD Doları) [4, 7]

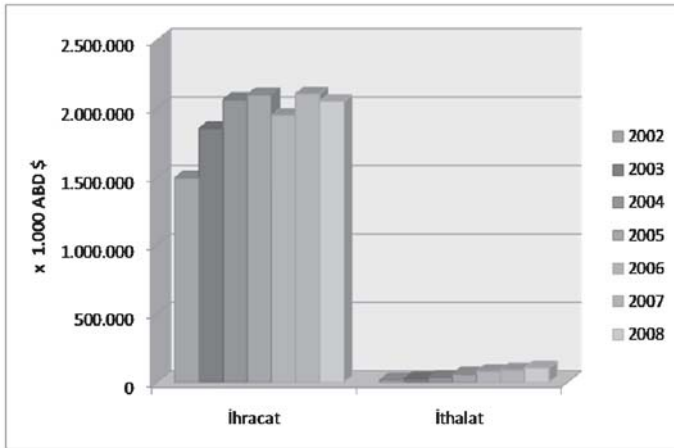
Özellikle 2002-2005 dönemindeki hızlı ithalat artışı, ilgili dönemde, Tablo 1'de görüldüğü üzere kg bazında yurtiçi üretim ve ihracat miktarlarının artmasına ve Şekil 5'te görüldüğü üzere dolar kurunda büyük düşüşler yaşanmamasına karşın gerçekleşmiştir. Bu durumun nedeni; Türkiye'de, 2002 yılı itibariyle ülke ithalat politikasında yapılan yeni düzenlemelerdir. 2006 yılı itibariyle bu politikaların bir dengeye ulaşmaya başlamasıyla ev tekstili ürünleri ithalat rakamlarındaki artış da yavaşlamaya başlamıştır.

Tablo 2: Türkiye Ev Tekstili İhracatı (Miktar Bazında) [7]

Yıllar	Türkiye Ev Tekstili İhracatı (Miktar Bazında)	
	Bornozlar (Adet)	Diğer Ev Tekstili Ürünleri (kg)
2002	39.353.748	160.787.755
2003	40.589.199	185.306.152
2004	33.194.564	198.814.758
2005	38.207.145	212.548.961

Şekil 5: 2000-2009 Yılları ABD Doları (\$) Günlük Kur Değerleri (YTL Cinsinden, Satış) [11]

Şekil 6, Türkiye'deki ev tekstili ihracatı ve ithalatını ekonomik açıdan kıyaslamaktadır. Şekilde de görüldüğü üzere yapılan ithalat, ihracatın yanında oldukça düşük bir öneme sahiptir.

Şekil 6: Türkiye Ev Tekstilinin İhracat-İthalat Karşılaştırması (\$: ABD Doları) [4, 7, 9]

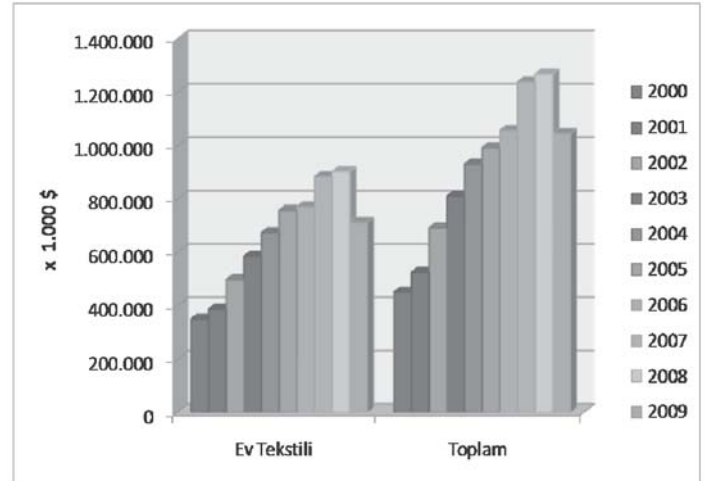
4. DENİZLİ'DE EV TEKSTİLLERİ İHRACATI

Denizli'de ev tekstillerinin 2000-2009 dönemindeki ihracat performansı ekonomik bazda incelendiğinde, şu değerlendirmeler yapılabilir:

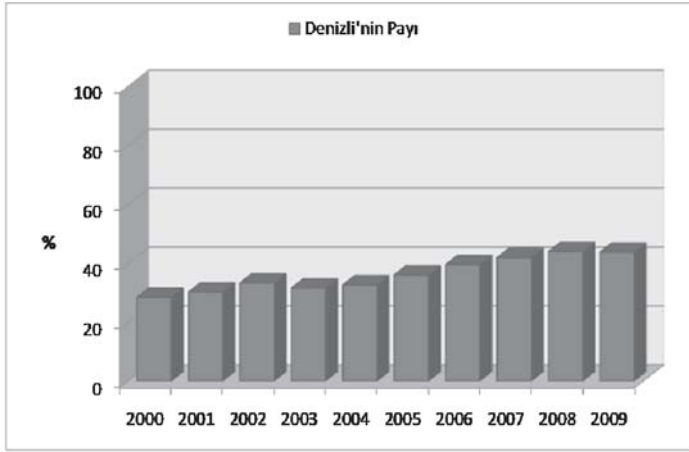
Şekil 7, Denizli'de ev tekstili ile toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatını ekonomik bazda, yıllara göre göstermektedir. Buna göre; 2000 yılından 2009'a

kadar Denizli'de toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatının sürekli arttığı gözlemlenmektedir. Bu artış, 2003 yılına kadar oldukça hızlı bir şekilde gerçekleşmiş, 2003'ten 2007'ye kadar ise giderek azalan artışlar meydana gelmiştir. Bu durum; bahsedilen yıllar arasında yaşanan sektörel bir krizin yarattığı etkileri yansıtır olabilir. 2007 ve 2008 yıllarında Denizli toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatı değeri, 2000'deki seviyesinin yaklaşık üç katına erişerek 10 yıllık dönem için en üst seviyesine ulaşmıştır. Türkiye üzerindeki etkileri 2008 yılı sonu, 2009 başında hissedilen küresel kriz, şehirde tekstil ve hazır giyim sektörlerinde faaliyet gösteren bazı özel sektör kuruluşlarının kapanmasına neden olmuştur. Bu durum ihracat değerlerini de etkilemiş ve 2009 yılında Denizli'nin toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatında büyük bir gerileme yaşanarak rakam yaklaşık olarak 2005'teki seviyeye gerilemiştir.

Şekil 7'de ev tekstili ürünleri ihracatına bakıldığında; Denizli tekstil ve kısmen giyim sektörlerini ev tekstillerinin yönlendirdiğini söylemek doğru olacaktır. İki grafik karakterinin artış ve düşüş eğimlerine kadar birebir aynı olması, bu durumu kanıtlamaktadır. Dolayısıyla, Denizli toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatı hakkında yapılan değerlendirmeler, ev tekstili ürünleri ihracatı için de geçerlidir.

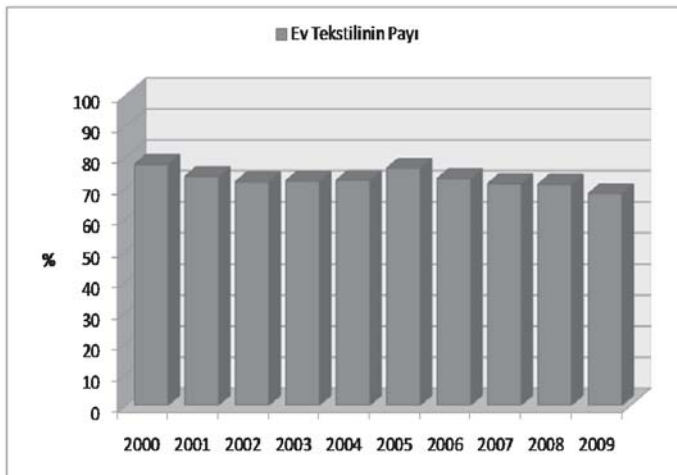
Şekil 7: Denizli'de Ev Tekstili İle Toplam Tekstil Ve Konfeksiyon Ürünleri İhracatı (FOB 1.000 \$, \$: ABD Doları) [8]

Şehir bazında Denizli'nin ekonomik açıdan Türkiye ev tekstili ihracatındaki payı, Şekil 8'de görüldüğü üzere, 2002 yılına kadar hızlı bir şekilde artmış, ardından küçük bir düşüş yaşasa da 2007'ye kadar hızlı bir şekilde artmıştır. Bu artışın nedeni; küresel rekabet koşulları altında, Denizli'nin ev tekstilleri konusunda yıllar boyu edindiği potansiyeli bir avantaj olarak bahsedilen dönemde kullanmaya başlamasıdır. Ancak Denizli'nin Türkiye ev tekstili ihracatındaki payı, 2007 yılından 2009'a kadar ulaşan bir duraklama süreci yaşamıştır.

Şekil 8: Denizli Ev Tekstili İhracatının Türkiye Ev Tekstili İhracatındaki Payı (Yüzde) [8-10]

Denizli tekstil ve hazır giyim sektörlerini ev tekstillerinin yönlendirdiğine bir diğer kanıt; Şekil 9'da da görülen, 10 yıllık süreçte ekonomik bazda ev tekstili ürünleri ihracatının toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatındaki payıdır. Denizli'de 2000'de % 78 gibi çok büyük bir değere sahip ev tekstili ihracat payı, 2010'a gelene kadar genellikle küçük oranlarda azalmalarla değişerek % 68 ile yine çok büyük ancak kendi en düşük oranına ulaşmıştır. Değişimlerin küçük olmasının nedeni, Şekil 7'nin açıklamasında da bahsedilen, toplam tekstil ve konfeksiyon ürünleri ihracatı ile ev tekstili ürünleri ihracatının birbirine paralel seyretmesidir. Yalnızca 2005 yılında kayda değer bir artış gözlenmiştir. Oran 2009 yılında küçük bir miktar gerilemiştir.

Şekil 9: Denizli'de Ev Tekstili Ürünleri İhracatının Toplam Tekstil Ve Konfeksiyon Ürünleri İhracatındaki Payı (Yüzde) [8]

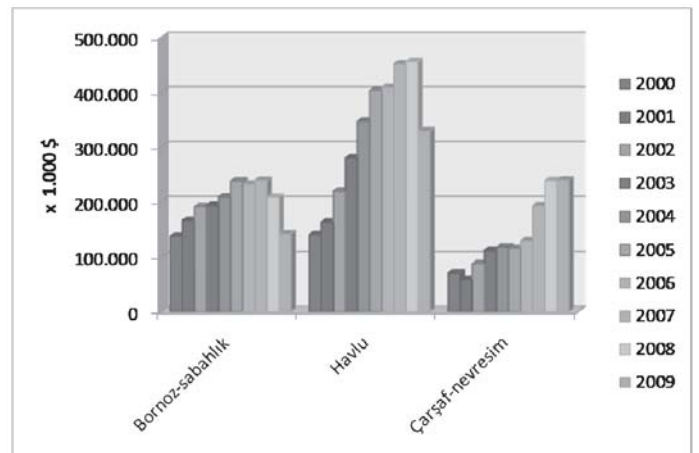
Denizli'de ev tekstili ihracatı ürün çeşitleri bazında incelendiğinde kayda değer ürünler, tekstil alanında; "havlu" ve yatak ürünlerinden "çarşaf-nevresim", giyim alanında ise; "bornoz-sabahlık" olarak tespit edilmiştir. Bunlardan farklı olarak düşük ihracat değerlerine sahip diğer ev tekstili ürün çeşitleri; "döşemelik" ve "paspas"tır.

Şekil 10'a bakıldığında, bu ürün çeşitleri arasında ilk etapta

fark edilen ise şüphesiz Denizli havlusu olmaktadır. Ekonomik bazda oldukça yüksek ihracat değerlerine sahip havluda ihracat, 2005 yılına kadar hızlı bir ivmeyle artmış ve 2007-2008 döneminde ev tekstili toplam ihracatıyla paralel olarak en yüksek seviyesine, 2000'deki seviyesinin yaklaşık üç katına, ulaşmıştır. "Dünya havlu başkenti" olarak anılan Denizli, bahsedilen bu dönemlerde havlu konusunda sahip olduğu potansiyeli harekete geçirerek bu atılımı gerçekleştirmiştir. Ancak 2009 yılında durumun oldukça farklı olduğu açıkça görülmektedir. Küresel krizden ciddi seviyede etkilenen havlu ihracatı, 2004 yılındaki seviyesine bile erişememiştir.

Şekil 10'da görülen bir diğer ürün çeşidi olan bornoz-sabahlık için; 2000-2003 yıl aralığı ihracatın küçük ancak istikrarlı değerlerle arttığı, dolar kurunda büyük bir değişim olmadığı (Bkz. Şekil 5) ve satış fiyatlarında artıma gidildiği için 2005'e kadar artan bir ivme yakaladığı ve 2005-2007 döneminin kendi doruk noktası olduğu söylenebilir. Ancak son yıllarda Denizli'de ihracat değerleri açısından düşüşte olan bir diğer ev tekstili ürün çeşidi de budur. Küresel krizden en fazla etkilenen ülkelerden birinin Amerika Birleşik Devletleri olduğu ve Türkiye bornoz-sabahlık ihracatının önemli bir kısmının Amerika Birleşik Devletleri'ne yapıldığı göz önünde bulundurulduğunda düşüşlerin olması normaldir. 2009 yılı rakamları, bornoz-sabahlık ihracatının yaklaşık olarak 10 yıl gerilediğini göstermektedir.

Aynı şekilde bakıldığında, Denizli'de yükselen değerlerin çarşaf-nevresim ürün çeşidi olduğu görülmektedir. İhracat değerlerinde genellikle her yıl, farklı ivmelerle de olsa, artış kaydederek 2008 yılında, 2000'de başladığı noktanın yaklaşık 4 kat üzerine çıkan çarşaf-nevresim ihracatı, 2009'da en üst seviyesine ulaşmıştır.

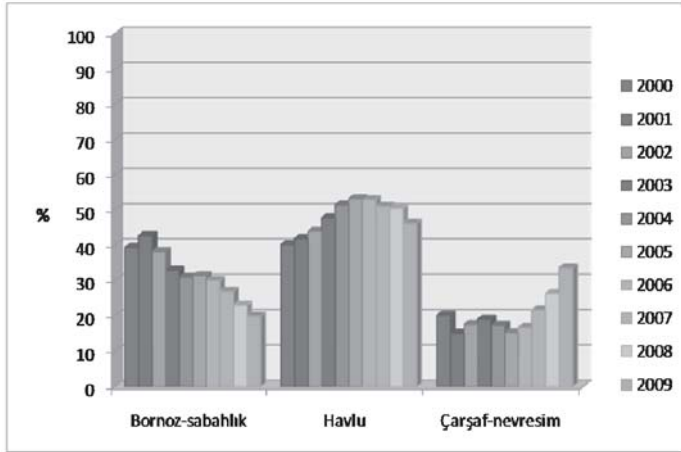
Şekil 10: Ürünlere Göre Denizli Ev Tekstili İhracatı (FOB 1.000 \$, \$: ABD Doları) [8]

Şekil 11 ile ürün çeşitlerinin ekonomik açıdan Denizli ev tekstili ihracatındaki payları incelendiğinde; bornoz-sabahlık ihracat payının yıllar bazında, farklı ivmelerle, sürekli azaldığı görülmektedir.

Bornoz-sabahlık ürün çeşidinin 2002 ve 2007 yıllarında ihracat değerinin artmasına rağmen ihracat payının sürekli azalması, havlu ve özellikle çarşaf-nevresim ihracat değerlerinin daha fazla artmış olması ile ilişkilidir. Bornoz-sabahlık ürün çeşidinin 2009 yılındaki payı, 2000'de sahip olduğu payın yarısıdır.

Havlu ihracat payının 2004 yılına kadar önce hızlanarak ardından da yavaşlayarak arttığı ancak 2005'ten sonra payının yavaş yavaş azaldığı, buna rağmen bu ürün çeşidinin 2009 sonu itibarıyla yine en yüksek ihracat payına sahip olduğu görülmektedir.

Denizli ev tekstilleri ihracatına yıllardır yön veren ve gelenekselleşmiş bu ürün çeşitlerinin pek de olumlu olmayan bir tabloya sahip olduğu son dört yıllık dönem olan 2006-2009 yıl aralığında ihracatta ön plana çıkan ürün çeşidi çarşaf-nevresim olmuştur. Çarşaf-nevresim ihracat payının 2006 yılına kadar çizdiği inişli-çıkışlı grafiğe rağmen son dört yılda gerçekleştirdiği hızlı artışın tabloyu toparladığı, 2001'e kıyasla ihracat payını yaklaşık iki katına çıkardığı ve bornoz-sabahlık ürün çeşidinin önüne geçtiği görülmekte, sahip olduğu ivme ile havlu ürün çeşidinin yerini alacağı beklenmektedir. Çarşaf-nevresimin gerçekleştirdiği bu atılım, Denizli'de özel sektör kuruluşlarının hammadde, kumaş konstrüksiyon ve desen hususlarındaki müşteri taleplerini karşılamaya başlaması ile ilişkilidir.

Şekil 11: Ev Tekstili Ürünlerinin Denizli Ev Tekstili İhracatı İçindeki Payları (Yüzde) [8]

5. SONUÇ

Ev tekstillerindeki ürün çeşitliliği nedeniyle bu alt ürün dalı için yeni bir sınıflandırma yaklaşımı gerekli görülmüş ve çalışmada insan ile mekan faktörlerini esas alan bir yaklaşımda bulunulmuştur. Bu yaklaşım, yeni çalışmalarla geliştirilmelidir.

Türkiye dış ticareti ve dolayısıyla ekonomisi için ev tekstilleri ticaretinin önemli bir yere sahip olduğu ve Denizli şehrinin Türkiye'deki önemli ev tekstili ticareti

merkezlerinden biri olduğu görülmüştür. Bununla birlikte ev tekstillerinin Denizli için oldukça önemli olduğu tespit edilmiştir. Elde edilen değerlere göre ev tekstilleri, Denizli tekstil ve kısmen giyim sektörleri ihracatında en büyük paya sahip çalışma alanıdır. Şehir, ev tekstilleri açısından oldukça güçlü bir potansiyele sahiptir. Bu alana yönelik çalışan özel sektör kuruluşlarında yüksek değerlerde yatırımlar yer almakta, binlerce kişi istihdam edilmekte ve belirli üretim, kalite, pazarlama, müşteri ilişkileri ile sevkiyat standartlarına ulaşılmış durumdadır. Özellikle belli başlı ürün çeşitlerinde yıllardır gerçekleştirilen üretim sonucu yoğun bir bilgi birikimi edinilmiştir. Bütün bu faktörlerin bir arada bulunması, Denizli'de ev tekstili ticaretinin uzak doğu ülkelerine göçü gerçeğiyle tezat bir görüntü ortaya koymaktadır. Bu sorunun aşılması; bahsi geçen önemli ürün çeşitlerinde fiziksel ve fonksiyonel özelliklerin geliştirilerek farklılıklar yaratılması ile mümkündür.

KAYNAKLAR

1. Marmaralı, A., Armakan Mecit, D., Oğlakçıoğlu, N. (2009), *Ev Tekstilleri, Standard*, 563, ISSN: 1300-8366, 18-23.
2. Kırtay, E. (2009) *Ev Tekstillerinde Kalite, Standard*, 563, ISSN: 1300-8366, 33-37.
3. Ören, Ö. (2009) *Ev Tekstil Sektöründe Laboratuvar Hizmetlerimiz, Standard*, 563, ISSN: 1300-8366, 38-39.
4. Sevim, Ü. *Ev Tekstil Ürünleri*, http://www.igeme.org.tr/Arastirmalar/ulke_sek/sector.cfm?sec=ara, 09.01.2010
5. İTKİB Genel Sekreterliği. *Tekstil Sektörü İhracat Performans Değerlendirmesi 2009 Ocak-Eylül*, http://www.itkib.org.tr/ihracat/DisTicaretBilgileri/raporlar/dosyalar/2009/Tekstil%20performans_raporu%20Eylul_%202009.pdf, 16.12.2009
6. <http://www.nazikbrode.com>, 09.01.2010
7. İTKİB Genel Sekreterliği. *Türkiye'nin Ev Tekstili Dış Ticareti 2002-2005*, http://www.itkib.org.tr/ihracat/DisTicaretBilgileri/raporlar/dosyalar/EV_TEKSTILI_RAPOR_2005.pdf, 13.12.2009
8. *DETKİB Ürün Bazında Tekstil İhracat Verisi (2000-Şubat 2010)*, <http://www.dso.org.tr/images/file/istatistik/2009/d05.pdf>, 19.03.2010
9. İTKİB Genel Sekreterliği. *Türkiye'de Ev Tekstili Sektörünün İhracat Performansı Üzerine Güncel Bilgiler*, http://www.itkib.org.tr/ihracat/DisTicaretBilgileri/raporlar/dosyalar/EV_TEKSTILI_BILGI%20NOTU.pdf, 13.12.2009
10. İTKİB Genel Sekreterliği. *Tekstil Sektörü 2009 Yıllık İhracat Performans Değerlendirmesi*, http://www.itkib.org.tr/ihracat/DisTicaretBilgileri/raporlar/dosyalar/2009/Tekstil_Performans_Aralik_2009.pdf, 18.03.2010
11. TCMB. <http://evds.tcmb.gov.tr/>, 18.03.2010